

Liite lausuntoon THL/743/4.00.00/2015

oikeusministerio@om.fi

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOKSEN (THL) EHDOTUS OIKEUSMINISTERIÖLLE (OM) KOSKIEN OIKEUSGENEETTISEN ISYYSTUTKIMUKSEN KORVAUKSIA, NÄYTTEENOTTO- KORVAUKSIA JA LASKUTUSTA 1.1.2016 ALKAEN

Oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskevan lain (378/2005) muutosten (12/2015) tullessa voimaan 1.1.2016 on tarpeen kiinnittää huomiota tutkimusta koskeviin prosessin eri vaiheisiin ja niistä aiheutuviin kustannuksiin. THL esittää, että alla esitetyt seikat tulisivat huomioiduiksi viimeistellestäessä **Oikeusgeneettistä isyystutkimusta ja lääketieteellistä selvitystä koskevan valtioneuvoston asetuksen kohta 8 § "Korvaukset"**.

Nykytilanne

Tällä hetkellä voimassa olevan asetuksen 755/2005 perusteella verinäytteen ottamisesta korvataan 15€ ja suun limakalvonäytteen ottamisesta 5€. Vainajasta otettavasta näytteestä korvataan 30€. Lain mukaan lääkäri ottaa näytteen tai valvoo näytteenoton, jonka suorittaa muu terveydenhuollon ammattilainen. Suurin osa (~80%) nykyisistä näytteistä on oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskevaan lakiin perustuen verinäytteitä (vuosittain reilut 3000 näytettä). Vuosittain tutkitaan joitakin kymmeniä vainajasta otettuja näytteitä ja loput ovat posken sisäpinnan sivelynäytteitä. Näytetyypistä riippuvat erikokoiset korvaussummat aiheuttavat jatkuvasti sekaannusta laskutuksessa. Näytteiden ottamisesta maksetut korvaukset ovat olleet vuositasolla arviolta ~45 000-50 000€. Näytteiden lähettämisestä aiheutuneet kulut on ensin maksettu THL:n toimesta ja sen jälkeen jälkilaskutettu OM:ltä. Vuosikustannus on ollut ~5000€.

Tämän hetkisen oikeusministeriön antaman ohjeistuksen mukaisesti näytteenottoa koskeva lasku tulee lähettää näytteiden mukana paperisena tutkimuksen tekijälle tai laskutustiedot tulee täyttää tilaus-/määräyslomakkeen alareunaan. Tutkimuksen tekijä lähettää näytteenottolaskut eteenpäin OM:n laskuista vastaavalle palvelukeskukselle sen jälkeen kun oikeusgeneettinen isyystutkimus on valmistunut. Toimintamalli ei ole toimiva, koska lasku tulee lähettää taholle, joka ei ole laskun maksaja ja toisekseen tällä mallilla näytteenottolaskut ennättävät usein erääntyä, koska läheskään aina kaikkien yhteen isyystutkimukseen liittyvien henkilöiden näytteet eivät tule tutkittavaksi yhtä aikaa ja toisinaan jonkun osapuolen näytettä voidaan joutua odottamaan pitkänkin aikaa. Kolmanneksi kunnissa/sairaanhoitopiireissä on pitkälti siirrytty sähköisen laskuttamiseen ja paperisten laskujen saaminen on osalle toimijoista mahdotonta tai aiheuttaa ainakin erityistoimenpiteitä.

Oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskevan laskun liitteeksi OM on tarvinnut kopiot tilaus-/määräyslomakkeista. Koska kyseiset liitteet sisältävät tutkittavien nimet ja henkilötiedot, niitä ei ole voitu lähettää sähköisenä OM:n palvelukeskukseen, jolloin myöskään varsinaista laskua ei ole toimitettu sähköisenä.

Liite lausuntoon THL/743/4.00.00/2015

Ehdotus uudeksi menettelytavaksi 1.1.2016 alkaen:

Näytteenottoprosessi muuttuu merkittävästi, kun lastenvalvojen tilaamiin tutkimuksiin tarvittavat näytteet otetaan ensisijaisesti lastenvalvojen valvonnassa näytteenantajien ottaessa itse posken sisäpinnan sivelynäytteet. Näitä näytteitä tulee olemaan arviolta ~90% tutkittavista näytteistä. Käräjäoikeuden määräämiin tutkimuksiin verinäytteet tai posken sisäpinnan sivelynäytteet otetaan terveydenhuollon toimintayksiköissä terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta. Lain mukaan myös lastenvalvojan tilaamaan tutkimukseen tarvittava näyte voidaan ottaa terveydenhuollon toimintayksikössä, mutta tätä vaihtoehtoa tullaan toivottavasti käyttämään vain poikkeustilanteissa. Asetusluonnoksen mukaan ainoastaan terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamasta näytteenotosta maksetaan jatkossa korvaus eli arviolta ~400 näytteen ottaminen korvataan nykyisen ~4000 näytteen sijaan. Riippumatta siitä, otetaanko henkilöstä verinäyte vai posken sisäpinnan sivelynäyte, näytteenantoon varattaneen sama aika, joten THL ei pidä perusteltuna nykyisen asetuksen mukaista korvausmallia, jossa verinäytteen ottamisesta maksetaan kolminkertainen korvaus. Vainajista näyte otetaan lähes poikkeuksetta ruumiinavauksen yhteydessä tai verinäytteenä kuoleman yhteydessä, joten myös tuosta näytteenotosta korvaus voisi olla sama kuin muidenkin näytetyyppien ottamisesta.

Lakimuutosten johdosta uusiksi kustannuksiksi oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskien tulevat näytteenottopaketista aiheutuvat kustannukset (näytteenottovälineet, merkitsemistarrat, ohjeet, palautuskuori) sekä paketin lähettämiskulut lastenvalvojille ja terveyskeskuksiin. Näiden kustannusten, mukaan lukien näytteiden lähettämiskulut tutkimuksen tekijälle, on arvioitu olevan ~6€/näyte, mutta tämä tarkentuu vasta siinä vaiheessa, kun uusi prosessi saadaan käytäntöön ja lisäksi nähdään, minkä verran tilattavien/määrättävien tutkimusten määrä muuttuu isyyslain 11/2015 myötä.

THL ehdottaa, että oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskien olisi jatkossa kaksi eri suoritehintaa, jotka veloitetaan OM:ltä tutkimuksen tekemisen jälkeen. Kumpikin niistä sisältää DNA-tutkimuksen, näytteenottopaketin ja näytteiden lähettämistä aiheutuneet kustannukset. Näitä kustannuksia koskien oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta maksettavan maksimikorvauksen määrä tulisi säätää asetuksessa 280 euroon. Toisessa suoritteessa olisi lisäksi mukana näytteenotosta maksettu korvaus, jonka THL on korvannut näytteenottajalle näytteenottolaskuun perustuen. THL voi ottaa vastuun näytteenottolaskujen maksamisesta, mikäli korvattava summa on jatkossa kaikista näytetyypeistä sama. Tämä suorite veloitetaan OM:ltä, mikäli tutkittavasta on otettu näyte tuomioistuimen määräyksen tai lastenvalvojan tilauksen johdosta terveydenhuollon toimintayksikössä. Ehdotus "8 § Korvaus" sisällöksi on seuraavanlainen:

"Lastenvalvojan tilauksesta tai tuomioistuimen määräyksestä tehdystä toimenpiteestä tai tutkimuksesta taikka annetusta lausunnosta maksetaan enintään seuraavat korvaukset lisättyinä mahdollisella arvonlisäverolla:

- 1) verinäytteen, suun limakalvonäytteen tai muun kudoksenäytteen ottaminen todistuksineen 10 euroa;*
- 2) oikeusgeneettinen isyystutkimus (sisältäen näytteenottovälineet ja näytteiden lähetyskulut) ja sen perusteella annettava lausunto kunkin tutkittavan osalta 280 euroa;*
- 3) oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu lausunto*

Liite lausuntoon THL/743/4.00.00/2015

riippumatta tutkittavaksi ehdotettujen määrästä yhteensä 100 euroa;

4) lapsen siirtämisajankohtaa koskevasta lääketieteellisestä asiantuntijalausunnosta 70 euroa.

Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun aiemmin otetun näytteen toimittamisesta ei makseta korvausta. Näytteen lähettämistä varten voi pyytää tutkimuksen tekijältä vastauslähetystunnuksellisen lähetytkuoren, jolloin lähettämistä ei aiheudu lähettäjälle kustannuksia.”

Käytyämme läpi laskutusprosessin eri vaiheita ja laskuissa tarvittavia tietoja kiinnitimme huomiota asetusluonnoksessa seuraaviin asioihin: 10 §:ään Näytteenotto- ja tutkimuskorvausten maksaminen on kirjattu ”Oikeusministeriö maksaa sille toimitetun laskun perusteella oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitetut korvaukset”. 11 §:ään Lomakkeet on taasen kirjattu, että ”Laskuihin, jotka koskevat oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettuja korvauksia, on merkittävä oikeusministeriön määräämät tiedot”. Kyseiset lauseet ovat vastaavissa kappaleissa nykyisessä 755/2005 asetuksessa ja jälkimmäinen Lomakkeet-kappaleen lause johtunee siitä, että laskutustiedot on tällä hetkellä mahdollista merkitä tilaus-/määräyslomakkeeseen. Koska tämä ei enää jatkossa ole mahdollista, ehdotamme, että kyseiset asiat laitetaan valmisteilla olevaan asetukseen 10 §:ään muodossa:

”Oikeusministeriö maksaa sille toimitetun laskun perusteella oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitetut korvaukset. Laskuihin on merkittävä oikeusministeriön määräämät tiedot.”

Edelliseen liittyen OM:n taloustarkastaja Sanna Appelbergin kanssa on keskusteltu laskuja koskien tarvittavista tiedoista. Jatkossa laskuissa ei enää tarvita näytteenantajia koskevia erillisiä liitteitä nimineen ja henkilötunnuksineen, joka mahdollistaa sen, että oikeusgeneettisen isyystutkimuksen laskut voidaan jatkossa toimittaa THL:lta sähköisesti OM:n palvelukeskukseen. Laskuissa on nykyiseen tapaan THL:n yksilöllinen asianumero, jonka perusteella tehtyihin tutkimuksiin voidaan tarvittaessa palata. Tämä yksinkertaistaa nykyistä prosessia merkittävästi. OM:n palvelukeskuksen työmäärä näitä laskuja koskien väheneekin kokonaisuudessaan merkittävästi, kun ~4000 näytteenoton korvaaminen poistuu ja jäljelle jää vuosittain ainoastaan ~40-50 THL:n toimittamaa laskua. Tämä tuonee OM:lle merkittäviä säästöjä palvelukeskukselle maksettavia kustannuksia koskien.

Helsingissä 20.8.2015

Marjo Kestilä, oikeusgenetiikkayksikön päällikkö

Antti Niemi, talouspäällikkö